

Forum Ecclesiasticum

In Quo Jus Canonicum Universum, Librorum Ac Titulorum Ordine Per Quæstiones Et Responsa, Tam Canonistarum Veterum & Recentiorum, quàm Legistarum, in iis, quæ Utrique Juri, Canonico Et Civili Communia Sunt, Authoritate stabilita, Methodo clara & facili explanantur

Leuren, Peter

Moguntiae, 1719

Quæst. 705. An & qualiter res incorporeæ, & in specie debita legari possint.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73957](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73957)

etiam particularis seu legatarius) sit de descendenti-
bus, ad quem tale feudum sui naturam transiret. pro
quo Gail. citat Alex. & Curtium. Verum dum in
genere & absolute negatur feudum legari posse, sen-
sus non est, quod ita legari nequeat, ut feudum
ipsum precise legatario tradi, siue in feudo alii
successores necessarij excludi debeant, quod facile
admittent omnes, uti id in confesso esse apud omnes,
inquit Muller. *l. c. th. 9. lit. 8.* sed solum in quaestio-
ne manet, num ubi feudum ipsum in extraneum al-
iumve successorem in eo constitutum transire ne-
quit, haeres, dum de voluntate testatoris sic legantis
constat, teneatur aestimationem feudi praestare ex
bonis suis allodialibus. quod ipsum licet affirmet
Lauterb. *l. c.* & de jure verius dicat Muller. *l. c.* ex eo,
quod omnis res, quae comparari potest, etsi diffi-
culter (quale quid est feudum ob domini directi &
agnatorum consensum impetrandum) & hinc adhuc
est in commercio, regulariter legari valide possit ea
intentione, ut vel ipsa res feudalis vel ejus aestima-
tio praestanda sit per *l. 39. §. 7. de legat. 1.* Neque id
cedat in praedictum domini aut possessoris illius;
cum in legato, quod ipsum precise praestari nequit,
principaliter respiciatur aestimatio illius, & sic in
feudo bona allodialia haeredit. ita cum Bachov. *ad*
Trentl. vol. 2. d. 15. th. 5. Lit. g. Carpz. synagm.
jur. feud. d. 15. th. 18. Mant. *de concess. ult. vol. 1.*
9. tit. 9. & alijs Lauterb. *l. c.* licet inquam id affir-
ment tanquam juri conformius; contrariam tamen
sententiam, nimirum quod in hoc casu ne quidem
aestimatio feudi praestanda sit, communiter & in
praxi servetur, testatur Muller. *l. c.* citatis pro ea
Rosenthal. *de feud. c. 7. concl. 2. num. 10.* Schra-
der. *de feud. part. 7. c. 2. num. 7.* Manz. *l. c. tit.*
23. Gail. *l. c. num. 13.* Clar. *§. feudum. q. 40.*
num. 4. &c. Limitari tamen etiam hanc sententi-
am ab alijs ait Muller, ita ut, si testator scivisset esse
feudale, & tamen legasset dicta intentione, & de
ejus hac voluntate constaret, legatarius adhuc pe-
tere possit aestimationem, non quidem a successore
in feudo utpote quem testator ratione feudi gra-
vare non potuit; sed a successore bonorum allodia-
lium.

*Quaest. 705. An & qualiter res incor-
poreae, & in specie debita legari pos-
sint?*

1. Resp. primò: non tantum res corporales,
ad quas spectant vinum, triticum, oleum,
argentum, aurum, suppellex, alimenta, de quo-
rum singulis speciales sunt in jure tituli; sed res et-
iam incorporeae, ut sunt ususfructus aliaque servi-
tutes, sive reales, sive personales, actiones, quae
leganti contra alios competunt Struv. *ad ff. de legat.*
th. 15. utitur autem tunc legatarius actionibus utili-
bus suo nomine, si experiatur verbis directis sibi
cessis

2. Resp. secundò: legari quoque possunt nomi-
na, id est, debita, non tantum ab aliquo tertio praeter
haeredem & legatarium testatori solvenda (dici-
turque hoc legatum simpliciter legatum nomi-
nis) sed etiam debita resolvenda ab ipso legatario;
diciturque hoc legatum liberationis; eò quod tunc
legatarius liberetur à suo debito, quo obstrictus e-
rat testatori. §. 13. & 21. *Inst. l. 18. c. de legat.*
Potestque hoc legatum fieri dupliciter, expresse
nimirum vel tacite legando scripturam debiti. De
Lugo *de 7. & 7. Tom. 2. d. 24. num. 262.* Et sic te-
stator legans librum negotiationis, legasse cenfe-

tur debita in eo contenta. *l. 64. de legat. 3.* &
Brunem. *ibid.* Lauterb. *l. c. §. 31.* Prodestque lega-
tum hoc factum debitori, etiam fideiussori, ut & is
liberetur à fideiussione. non tamen è contra factum
fideiussori prodest etiam debitori principali. Dum
autem debitor plura deberet, facta solum remissio-
ne debiti, intelligitur de debito puro, & non de
conditionato, hoc enim perget deberi. Neque et-
iam veniunt debita realia, sed personalia, quare si
testatoris res est apud legatarium, non censetur per
hoc legari, nisi aliud exprimat. Lugo. *l. c.* ubi
etiam cum Gomez. & Valq. quod, si testator ali-
quem, qui ejus res & negotia administraverat, libe-
ret ab onere reddendi rationes suae administrationis,
haec remissio habeat hunc effectum, ut non teneatur
ad ea, quae ex causa & negligentia sua deperdita sunt;
secus tamen ad ea, quae dolo & malicia ejus perie-
runt. Porro dum legatum factum creditoris suo à
testatore, an censetur factum in solutionem debiti,
ad ultra id, quod ei debet, si aliunde de men-
te testatoris expresse non constet, ex conjecturis de-
sumendum. qualis conjectura, legatum non esse
relictum ad compensandum debitum censetur,
quando non oritur ex necessitate legis illud inducen-
tis, sed ex voluntate aut facto debitoris, puta, contra-
ctu gratuito aut oneroso. De Lugo. *l. c. num. 263.*
exemplans hoc in dote; quam vir debet mulieri,
ita ut, si leget ei aliquis, censetur id legare ultra
dotem, & non in partem dotis; cum debitum
dotis procedat ex contractu & voluntate. quin & ex
delicto debitoris, modò non sit pena ei à lege sta-
tuta; quia tunc esset adhuc ex facto proprio de Lu-
go. *l. c.* cum Molin. *l. c. d. 200. §. hoc: jactò fundamen-
to.* vel etiam, si debitum esset ex facto testatoris; ni-
si forte testator deberet aliquid solvere in foro solo
conscientiae, ita ut in foro externo non posset ad id
condemnari; tunc enim in dubio legatum censetur
factum ad exonerandam conscientiam, & ad sol-
vendum debitum. De Lugo *l. c. in fine* cum eodem
Molin. & Sanch. E contra conjectura est legatum
factum ad compensandum debitum si illud ortum ex
sola lege obligante. Arg. *Aurb. praeterea. c. unde*
vir. L. si cum dorem. §. etsi pater ff. soluto matrim. L.
omnimodo. c. de inoff. testam. Lugo. *num. 264.* ci-
tatis. Mol. Sanch. Covar. qui postremus dicat esse
communem omnium utriusque Juris DD. excepto
Corasio, qui tamen, cum nullam reddat rationem hu-
jus differentiae inter debita legalia & non legalia, neo
etiam, cur testator praesumatur magis in illis quam
in his voluerit legatum compensare cum debito, de
Lugo credit totam rationem reducendam ad leges sic
disponentes, ut ne nimium sua obligatione grava-
rent, voluerint esse contenta hujusmodi solutione,
quando creditoris legali donavit causam mortis &c.
quales tamen posterior haec regula patitur excep-
tiones, vide apud eundem de Lugo. *n. 265.*

3. De caetero notandum circa legatum nominis
seu debiti hunc esse effectum, ut legatario cedantur
actiones competentes haeredi contra debitorem, ita
ut hic plene liberetur, etsi debitum sit inidoneum.
l. 44. §. 6. l. 75. §. 2. L. eos. ff. de legat. 1. l. 82. §. 8.
ff. de legat. 2. Lauterb. *l. c. §. 32.* qui etiam verius
censet, quod, si debitum sit nullum, legatum quo-
que nullum sit ipso jure; eò quod, cum totus effe-
ctus legati nominis sit, ut haeres actiones cedere te-
neatur, haec ubi nullae competunt, etiam nullae ce-
di possint, non aliter, ac si res in rerum natura
non existens legata fuisset. Secus tamen dicit esse,
si legatum hoc modo conceptum: centum, quae

Titio debeo: illi lego: hoc enim casu, si nihil debeat, licet debitum sit nullum, legatum tamen subsistat; quia hoc non est legatum nominis, sed certæ quantitatis, quod per falsam demonstrationem non vitatur. *cit. l. 75. Lauterb. cum Carpz. 7. F.p. 3. c. 9. def. 22.*

Quest. 706. An & qualiter res non exsistentes in rerum natura legari possint?

Resp. res, quæ nec actu nec potentiâ sunt in rerum natura non magis legari posse quam hippocentaurum legari, nec æstimationem illarum deberi posse patet, quæ tamen futuræ sunt, aut juxta ordinariam naturæ cursum sperantur. v. g. partus ancillæ, fructus anni sequentis validè legantur. *§. 7. Inst. de legat. l. 24. ff. eod. & si dubitatur, an actu existant in rerum natura, interponi solet cautio, quæ hæres cavet, se eam rem persecuturum, & si natus fuerit legatario restitutum. l. 39. §. 72. §. fin. ff. de legat. l. 1. Muller. in Struv. ad ff. de legat. l. 8. lit. y. suntque istiusmodi legata quoad transmissio nem dominii eorum pura, ita ut ad hæredes legatarii ante eorum existentiam mortui transmittantur. quod ad obligationem tamen & actiones sunt conditionata, utpote in se continentes hanc conditionem; sit existant. v. g. si fructus nati fuerint; ita ut, si nihil natum fuerit, nihil, si aliquid tantum, id solum debeat. l. 5. ff. de eructo. vin. & oleo Legat. l. 8. §. 2. ff. de legat. 2. Lauterb. in ff. de legat. §. 16. Struv. ibid. l. 8. lit. d. Quod si testator certam fructuum quantitatem ex fundo leget, fundusque non limitationis aut securitatis, sed demonstrationis causâ expressus, licet nihil aut minus quantitate expressa in eo natum, nihilominus tota quantitas legata debeat. pro quo citat l. 27. §. 2. ff. de legat. 3. l. 12. ff. de alim. vel cib. legat.*

Quest. 707. Res respectu testatoris alienæ an & qualiter legari possint?

1. **R**esp primò: dum res est propria ipsius legatarii, ut dum is eam emerit aliove titulo comparaverat, antequam ea legaretur (& interdum etiam, si post testamentum conditum eam comparavit, ut Lauterb. §. 28.) adeoque aliena respectu testatoris, legari eidem non potest, estque tale legatum nullum & elusorium, etiam quod ad æstimationem præstandam juxta expressum textum *l. 13. c. de legat.* Sed neque tale legatum pure factum subsistit, etsi successu temporis res desierit esse propria legatarii; cum, quod ab initio infirmum, tractu temporis non convalescat. juxta *c. non firmatur. de R. 7. in 6. Struv. in ff. de legat. l. 10. lit. b. Muller. ibid.* Secus tamen, seu valet, si factum sub conditione hoc modo: Lego Titio ædes illius proprias, si me vivo illius esse desierint. Muller. *l. c. lit. y.* item valet legatum, si testator legavit rem, quam putavit esse legatarii, etsi revera non esset illius; cum voluntas defuncti exitum habere debeat juxta *§. 11. Inst. de legat.* Struv. & Muller. *LL. cit. lit. d.* & hæc quidem quod legatario res ejus propria legari nequeat, certa videntur, si legatarius titulo lucrativo comparavit; quia duæ causæ lucrativæ in eundem hominem eandemque rem concurrere, eadem res ab eodem duplici titulo acquiri non possunt *L. quid ergo. §. 1. ff. de legat. 1. De Lugo. l. c. num. 271. Struv. Muller. LL. cit. lit. λ. Lauterb. in ff. de legat. §. 29. qui tamen addit, quod, si lega-*

tarius vivente testatore rem illam alienasset, legatum convalescere per *l. 12. §. 1. ff. de legat. 1. l. 61. ff. de solut.* Si verò legatarius eam emerit seu alio titulo oneroso comparaverit, eaque legata erat respectu testatoris, poterit legatarius postmodum actione ex testamento petere æstimationem illius (intellige totam, si totam emerit, vel partem, si partem tantum emerit; ita ut si emerit nudam proprietatem rei, deducto usufructu, si postmodum consolidatum fuerit dominium, solius proprietatis emptæ pretium præstari debeat. Muller. *l. c. lit. d.*) ab hærede. *L. plene. §. quod si rem. & L. si a substituto. pr. ff. de legat.* Lugo. num. 272. Struv. *l. c. lit. n.* Lauterb. *l. c. §. 28.* nisi quod is generaliter & absolute loquatur, omitendo verba illa: *eaque legata erat aliena &c.* Ad acquisita à legatario ex causa onerosa referens etiam accepta ex causa dotis; eò quod etsi dos inter donationes numeretur, proprie tamen talis non sit; cum detur marito ad onera matrimonii sustinenda, & hinc inter causas onerosas numeretur. *l. 21. §. 1. ff. de donat.* Et si rem testatoris propriam legatam in diem sub conditione, hac pendente emerit ab hærede, poterit conditione vel die adveniente petere ab eodem æstimationem illius. Lugo. Lauterb. *LL. cit. Trentac. l. 3. de empt. & vendit. resol. 13. num. 4.* cum communi. Arg. *l. 45. §. 1. ff. de legat. 2. & l. 84. §. 5. ff. de legat. 2.* Idem est, seu potest peti æstimatio inter vivos, si legatarius emerit rem testatoris legatam pure nesciens legatam; *L. hujusmodi. ff. de legat.* Secus si sciverit legatam, tunc enim expirat legatum; quia censetur tunc renunciasse eidem. Arg. *L. illud. ff. de hæred. acquir.* Lugo. num. 293. remittens ad Molin. *d. 251. col. ult. & Vasq. c. 8. §. 4. du. 8.* multoque magis & revocatum censetur legatum, si testator rem Petro legatam postea eidem etiam ignorantiam sine necessitate vendidit; cum per alienationem voluntariam rei legata extinguatur legatum. Lugo. *l. c. in fine.*

2. De cætero limitatur responsio, ita, ut res propria legatarii eidem legari possit; dum nimirum res legata non est perfecte propria legatarii, sed legans in ea jus aliquod habeat, ita ut tunc consequatur jus plenum & perfectum. Struv. *l. c. lit. e.* Item dum res non est irrevocabiler propria legatarii. v. g. dum ex justa causa absentis rem per usucapionem acquisivit; factus illius dominus; tunc enim quia per actionem rescissoriam res avocari potest ab usucapiente, rectè eidem legatario legari potest. *l. 82. §. 1. ff. de legat. 1. Lauterb. §. 27.* Item si tertius in re legatarii jus quoddam habet. v. g. si legatarius rem suam pignori obligavit, tunc enim respectu hujus valet legatum; ita ut hæres eam luere, & ab omni onere pignoris liberatam domino, nempe legatario restituere teneatur. *l. 86. pr. ff. de legat. 1. Lauterb. l. c.* Idem est, si alius superficiarium habeat in re legatarii, ita ut hæres eam legata teneatur illam ab eo onere liberare. *cit. l. 86.*

3. Resp. secundò: si res propria ipsius hæredis legetur, valet legatum, sive testator sciverit, sive nesciverit eam esse hæredis; quia præsumitur, quod etsi hoc scivisset, nihilominus eam legaturus fuisset; cum hæres sit eadem cum testatore persona, adeoque eam dare possit; ac si esset ex bonis testatoris. *L. unum ex familia. §. si res. ff. de legat. 2. Delben. de immunit. eccles. part. 1. c. 8. du. 26. sect. 27. num. 6. & 7. De Lugo. l. c. num. 267.* modò res illa non sit vinculata & inalienabilis, in quo casu non tenetur rem dare, sed ejus æstimationem, ut Idem.